

Onderzoeken, samenwerken, maken

Hoe gaan leerlingen en docenten aan de slag met het praktijkgerichte programma Maatschappij? Op het Christelijk Lyceum Delft is dat al goed te zien. Een docent doet verslag.

Tekst Koen van Duijn

Met windkracht vijf en door de striemende regen fietsen onze leerlingen naar de Grote Markt in Delft. In het stadhuis wordt de groep ontvangen door wethouder Van Vliet van Klimaat, Cultuur en Openbare ruimte en een tweetal omgevingsmanagers van de gemeente Delft. De wethouder vertelt de leerlingen over het prachtige historische pand waar we zitten, en benadrukt het belang van jongeren voor een stad als Delft. En hoe waardevol hun inbreng is voor tot de toekomstige (ruimtelijke) ontwikkeling van de stad. Tijdens een interactieve presentatie wordt de opdracht van de gemeente langzaam duidelijk: maak op basis van stakeholderonderzoek een schetsontwerp voor Achtersack, een versteend en identiteitsloos stukje Delftse binnenstad. Aan de leerlingen de taak om de wensen van de gemeente en de wensen van de gebruikers en omwonenden van deze plek samen te smelten tot een leefbaar, veilig en klimaatadaptief ontwerp.

Keuzevak

Sinds de start van het schooljaar 2023-2024 doet het Christelijk Lyceum Delft mee aan een pilot met het praktijkgerichte programma Maatschappij (pgp-M). Op het Christelijk Lyceum Delft wordt dit concept-examenprogramma als een keuzevak in de bovenbouw aangeboden voor havoleerlingen. Het betreft het grote programma (zie kader, *red.*), waarbij havo pgp-M als volwaardig keuzevak is ingericht. Gedurende dit schooljaar zijn er drie projecten geprogrammeerd. Project Achtersack laat mooi zien hoe het pgp-M werkt in de praktijk. Met een enthousiaste opdrachtgever die het belang ziet van de input van onze leerlingen. En over wat voor goede dingen dat de leerlingen kan brengen. Tijdens het project Achtersack werkten de leerlingen aan onderzoeksvaardigheden als enquêteren, interviewen en turven. De vergaarde gegevens brengen ze samen in unieke schetsontwerpen. Werknemers van de gemeente Delft helpen hen hierbij. Ze kwamen meerdere

malen in de klas om processtappen toe te lichten en met de leerlingen mee te denken. Tijdens de eindpresentatie waren zij en de toegestroomde ouders enorm enthousiast over wat de leerlingen in deze paar weken hebben neergezet.

Meer autonomie

Het project Achtersack is een mooi voorbeeld van wat de school voor zich ziet met een praktijkgerichte invulling. Leerlingen met het profiel Economie & Maatschappij krijgen in 4 havo een praktijkgericht vak aangeboden. Ze werken projectmatig en zijn tegelijkertijd ook bezig met loopbaanoriëntatie. Het belang van een dergelijk vak wordt ook duidelijk tijdens een overleg met een van de hogescholen waar veel van onze leerlingen naartoe gaan. De hogeschool gaf aan dat circa 40% van de eerstejaarsleerlin-

Koen van Duijn

gewoon ingewikkeld, maar we hopen in het eindexamenjaar het zelfbewustzijn van leerlingen te vergroten.

Netwerken

Van oorsprong ben ik docent aardrijkskunde. Mijn rol als docent pgg-M is heel anders. Ik moet nu veel meer netwerken, en ik heb contact met externe opdrachtgevers. Ik beoordeel competenties in plaats van vakkennis, en ook mijn rol voor de klas is heel anders. Ik ben meer een coach die leerlingen stuurt in het ontdekken van het groepsproces en het ontdekken van hun eigen kwaliteiten. Onze vaksectie pgg-M bestaat uit twee docenten en twee ontwikkelaars. Dit zorgt voor een prettige dynamiek. Gezamenlijk zoeken we naar opdrachtgevers en denken we na over een mogelijke opdracht. De twee ontwikkelaars schrijven aan de opdracht en gieten dat in een projectboekje. In de rol van docent bekijken mijn collega en ik de uitvoerbaarheid van de opdracht en denken we na over de invulling van de lessen. Welke vaardigheden lichten we uit? Welke werkvormen zijn daarbij passend? Welke gastdocenten nodigen we uit? Voor het project Achtersack heeft dit tot een soepel lopend project geleid.

gen uitstroomt en al dan niet wisselt van studie. Een van de oorzaken van dit hoge percentage is het grote verschil tussen de studiewijze op het voortgezet onderwijs in vergelijking met het hoger onderwijs. Precies dit gat kan met het vak pgg-M overbrugd worden. Autonomie, projectmatig werken, verslaglegging en een onderzoekende houding staan hier centraal.

Reflectievaardigheid

Ook het project Achtersack zit boordevol aspecten waar een onderzoekende houding voor nodig is. Gaandeweg merken we dat leerlingen over, soms zelfbedachte, beperkingen heen kunnen kijken. Ze genereren ideeën door met elkaar en anderen in gesprek te gaan. Ze verleggen grenzen en lopen binnen bij winkeliers, bellen aan bij omwonenden en benaderen passanten. Daarnaast spraken onze leerlingen veel met de ambtenaren die te gast waren in de klas. Dit waren omgevingsmanagers, een gebiedsontwikkelaar en een landschapsarchitect. We vragen gasten in de les of op locatie altijd even te vertellen wat voor opleiding zij hebben gedaan en wat hen drijft voor hun vak. Na elk pro-

ject vragen we de leerlingen om een LOB-en reflectieformulier in te vullen. Daarbij geven de leerlingen aan in hoeverre zij zichzelf in elk van de rollen of vakgebieden zien opereren. Ook verwachten we van leerlingen dat zij kunnen reflecteren op het groepsproces en hun eigen handelen daarbinnen. We vragen ze naar hun kwaliteiten en valkuilen die zij zijn tegengekomen. Reflectievaardigheid is iets dat moet groeien. Reflecteren is als puber natuurlijk ook

Op naar het volgende project

Hierna gaan we aan de slag met Politiebureau Delft. Aan het enthousiasme van de opdrachtgever zal het niet liggen. We hopen dat we onze leerlingen weer zo goed mogelijk kunnen begeleiden en motiveren. Zodat ze een fantastisch eindproject aan de politie kunnen presenteren. ■

Koen van Duijn is docent pgg-M aan het Christelijk Lyceum Delft.

Over de pilot

In samenwerking met scholen ontwikkelt SLO praktijkgerichte examenprogramma's voor havo. In deze pilot zijn er twee praktijkgerichte programma's: Maatschappij (pgp-M) en Technologie (pgp-T). Voor beide programma's worden zowel een kleine variant (120 studielasturen) als een grote variant (360 studielasturen) ontwikkeld.

Meer informatie over de concept-examenprogramma's en de pilot voor het praktijkgerichte programma havo vind je op slo.nl/pgp-havo of scan de QR-code:

